

Образложење

Правни основ

Правни основ за доношење ове уредбе садржан је у одредби члана 41а став 3. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) којом је прописано да заштићено подручје I категорије проглашава Влада на предлог министарства надлежног за послове заштите животне средине.

Према члану 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – одлука УС, 72/12, 7/14 – одлука УС и 44/14) Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом, у складу са сврхом и циљем закона.

Одредбом члана 6. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 128/20 и 116/22), прописано је да Министарство заштите животне средине, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на заштиту природе.

Разлози за доношење уредбе

Проглашењем заштите Предео изузетних одлика „Долина Пчиње” обезбеђује се очување јединственог геоморфолошког феномена, са спелеолошким, биолошким и естетско-амбијенталним карактеристикама и великом научном и образовно васпитном значају.

Предео изузетних одлика „Долина Пчиње” ставља се под заштиту у циљу заштите и очувања, разноврсности геолошке грађе и рељефа где се посебно истичу укљештени меандри и очуване обале реке Пчиње. Поред тога овај простор је један од најзначајнијих центара биолошке разноврсности Србије са утицајем медитеранског флористичког и фаунистичког елемента. Флора долине реке Пчиње је мешавина флорних елемената континенталне Србије и медитеранске Македоније. Вегетација је представљена климазоналном заједницом *Quercetum farnettocerris carpinetosum orientalis pubescentosum* Јов.- шума сладуна и цера са грабићем и медунцем. Део пчињске долине и долине Узовске реке, једино је станиште грчке корњаче (*Testudo graeca*) и две врсте змија (шилац, *Platycephalus najadum* и четворопругасти смук, *Elaphe quatuorlineata*) у Србији. У долини Пчиње до сада је регистровано 129 врста птица, мада се процењује да је тај број око 170 врста.

У централном делу подручја налази се културно добро манастир „Прохор Пчињски” изузетно вредан културно-историјски и грађевинско-архитектонски комплекс који као такав даје специфичан идентитет ширем подручју са значајем који превазилази оквири Србије.

У долини Пчиње сачуване су културне вредности и традиционалне социолошке и културолошке особености (културно-историјско наслеђе, архаична села, традиционалан начин живота и сл.), које су кроз еволутивни процес заједничког међудејства са природним окружењем, утицали на то да ово подручје данас представља специфичну предеону целину или реликтни културни предео, који настаје комбинованим деловањем природе и човека.

Завод за заштиту природе Србије, Београд, сходно одредбама члана 42. Закона о заштити природе, припремио је и доставио Министарству заштите животне средине Студију заштите Предео изузетних одлика „Долина Пчиње”, као стручно-документациону основу за израду акта о проглашењу заштићеног подручја. Оценивши да су налази Завода стручно оправдани и целисходни, а предлози правно основани, Министарство је у складу са одредбама члана 43. Закона о заштити природе обавестило јавност о Предлогу уредбе о проглашењу Предео изузетних одлика „Долина Пчиње”, односно обезбедило јавни увид и организовало јавну расправу за наведену документацију. У току јавног увида и јавне расправе није било примедби.

С обзиром на то да је спроведен поступак јавног увида и јавне расправе, као и да су заштићена подручја добра од општег интереса, сматрамо целисходним да се покрене

процедура доношења ове уредбе, која у складу са Пословником Владе, започиње достављањем текста Предлога уредбе на мишљење надлежним министарствима.

Објашњење решења предложених уредбом

У члану 1. утврђују се генерални положај и одлике, категорија, врста и назив заштићеног подручја.

У члану 2. утврђују се основне вредности подручја и циљеви заштите.

У члану 3. утврђују се положај и површина подручја у односу на територијално-административну поделу.

У члану 4., 5. и 6. утврђује се концепт заштитне режима заштите I, II и III степена и начин њихове примене, у складу са чл. 18, 35, 71-82 и 97-100. Закона о заштити природе.

У члану 7. за управљача се предлаже Српска православна црква – Православна епархија Врањска.

У члану 8. утврђене су обавезе управљача дефинисане у складу са чланом 68. Закона о заштити природе.

У члану 9. утврђена је обавеза управљача да у року од 10 месеци донесе план управљања за период од 10 година, наведена су министарства од којих се прибавља мишљење у поступку давања сагласности и одређен је оквирни садржај годишњег програма на основу кога управљач обавља послове у времену до доношења плана управљања.

У члану 10. утврђен је рок од 6 месеци за доношење правилника о унутрашњем реду и чуварској служби.

У члану 11. утврђен је рок од годину дана за обележавање заштићеног подручја.

У члану 12. утврђује се обавеза управљача да у року од две године израдити софтвереско решење о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање и непокретностима као кључном алату за планирање и праћење послова управљања и промена на заштићеном подручју.

У члану 13. наводе се основни извори средстава за финансирање заштићеног подручја односно плана управљања, сходно члану 69. Закона о заштити природе.

У члану 14. утврђује се обавеза управљача да у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара донесе одговарајући акт.

У члану 15. утврђује се обавеза усаглашавања планова, програма и основа са уредбом и планом управљања.

У члану 16. прописано је да ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Анализа ефеката уредбе

Доношењем уредбе остварује се низ позитивних ефеката у домену циљева утврђених Просторним планом Републике Србије, стратешким документима у области заштите природе, животне средине и одрживог развоја и међународним уговорима и програмима, а пре свега повећање површине заштићених подручја и заштита биодиверзитета и геодиверзитета, посебно еколошки значајних подручја.

Концепт заштите исказан је кроз режиме заштите I, II и III степена, на којима се спроводи заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса.

Финансијска средства потребна за спровођење уредбе

Средства потребна за спровођење ове уредбе у 2023. години обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2023. годину годину („Службени гласник РС”, број 138/22) у износу од 1.000.000,00 динара на Разделу 25 – Министарство заштите животне средине (у

даљем тексту: Министарство), Глава 25.0 – Министарство заштите животне средине, Програм 0405 – Заштита природе и климатске промене, Функција 560 – Заштита животне средине неклассификована на другом месту, Програмска активност 0002 – Подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама обезбеђена су средства са спровођење овог акта.

У 2024. и наредним годинама финансијска средства биће планирана у оквиру лимита на разделу министарства надлежног за послове заштите животне средине који ће бити опредељени од стране Министарства финансија у складу са билансним могућностима.